

บทที่ 4

บริบทจังหวัดเชียงใหม่

สังคมเชียงใหม่แต่ดั้งเดิมนั้นเป็นสังคมเกษตรกรรมเป็นหลัก และเกษตรกรรมบางส่วนก็เป็นช่างหัตถกรรมควบคู่กันไป ทั้งนี้ตั้งเกิดจากการมีศูนย์กลางแลกเปลี่ยนผลิตผลทางเกษตรกรรมและหัตถกรรม (วิบูลย์วรรณ มุสิกะนุเคราะห์, 2552 : 7) หนึ่งในนั้นคือหัตถกรรมเครื่องเงิน ที่ปรากฏหลักฐานเมื่อสมัยที่พญามังรายสร้างเมืองเชียงใหม่ ทรงเจรจาขอช่างฝีมือจากพุกาม (พม่า) มายังเชียงใหม่ด้วย และในการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขาเครื่องเงินของจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากจะศึกษางานหัตถกรรมเครื่องเงินของจังหวัดเชียงใหม่แล้ว ยังต้องศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทราบถึงสิ่งแวดล้อม หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่องานหัตถกรรมเครื่องเงินดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของเชียงใหม่
2. ภูมิศาสตร์จังหวัดเชียงใหม่
3. ข้อมูลประชากรจังหวัดเชียงใหม่
4. ลักษณะการปกครองของจังหวัดเชียงใหม่
5. ประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่
6. เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่
7. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
8. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
9. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
10. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

1. ประวัติความเป็นมาของเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่สร้างขึ้นสมัยพญามังราย เมื่อ พ.ศ. 1839 ปกครองโดยราชวงศ์มังรายเป็นเวลา 261 ปี ก่อนเสียเอกราชให้บุเรงนอง กษัตริย์พม่าในปี พ.ศ. 2101 และถูกปกครองโดยพม่าเป็นเวลา 200 ปี ในปี พ.ศ. 2314 พระเจ้ากรุงธนบุรียกกองทัพมาตีพม่าได้เมืองเชียงใหม่คืน จึงแต่งตั้งพระยาจำบ้านเป็นพระยาภาวโลหะเป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่และได้ยกพลเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่เชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2339 เป็นต้นตระกูลของพระเจ้าเจ็ดตน และเมื่อมีเส้นทางรถไฟจากพระนคร

(บางกอก) มายังเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2464 เชียงใหม่ก็ผนึกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรไทย จนถึงปัจจุบัน

ประวัติศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่ แม้วันเวลาผ่านไป กลั่นอายุความเป็นล้านนานั้น ยังไม่เลือนหายไปจากสายเลือดลูกคนเมืองแห่งศรีนครพิงค์

2. ภูมิศาสตร์จังหวัดเชียงใหม่

ในด้านภูมิศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่แบ่งเนื้อหาในส่วนนี้ คือ ที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ(สารานุกรมวิกิพีเดีย, 2553 : ระบบออนไลน์) ดังนี้

2.1 ที่ตั้ง จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ในการปกครองประมาณ 20,107.057ตร.กม.แบ่งเป็นพื้นที่ ป่าไม้ มีเนื้อที่ประมาณ 8,787,656 ไร่ เป็นพื้นที่สำหรับทำการเกษตรประมาณ 1,611,971 ไร่ และพื้นที่ที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ประมาณ 2,167,971 ไร่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก

2.2 อาณาเขตติดต่อ ซึ่งทางทิศเหนือติดต่อกับประเทศพม่า ทิศใต้ อำเภอสามเงา อำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ทิศตะวันออกติดต่อกับ 3 จังหวัดคือ อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า (จังหวัดเชียงราย) อำเภอเมืองปาน อำเภอเมืองลำปาง (จังหวัดลำปาง) อำเภอบ้านธิ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอเวียงหนองล่อง อำเภอบ้านโฮ้ง และอำเภอลี้ (จังหวัดลำพูน) ส่วนทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอปาย อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาว้อย อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.3 ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นป่าละเมาะและภูเขา มีที่ราบอยู่ตอนกลางตามสองฟากฝั่งแม่น้ำปิง มีภูเขาสูงที่สุดในประเทศไทย คือ ดอยอินทนนท์ สูงประมาณ 2,565 เมตร อยู่ในเขตอำเภอจอมทอง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 106 กม. ซึ่งดอยอินทนนท์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่

2.4 ลักษณะภูมิอากาศ แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม จนถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ไปจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ส่วนฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือน ส่วนใหญ่จะสภาพอากาศค่อนข้างเย็นเกือบตลอดทั้งปี

3. ข้อมูลประชากรจังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลด้านประชากรในจังหวัดเชียงใหม่จะกล่าวถึง จำนวนประชากร เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และการศึกษาของประชากร ดังนี้

3.1 จำนวนประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลล่าสุด ใน 31 ธันวาคม 2552 (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง, 2552 : ระบบออนไลน์) พบว่า มีประชากรจำนวน 1,632,548 คน ชายจำนวน 797,521 คน และหญิงจำนวน 835,027 คน

3.2 เชื้อชาติ ส่วนใหญ่เชื้อชาติไทย มีชนชาติพันธุ์รวม 7 เผ่า คือ กระเหรี่ยง มูเซอ แม้ว ลีซอ ลัวะ อีเก้อ เข้า คิดเป็น 13.17 % ของจำนวนประชากรทั้งหมด (กรมชลประทาน, 2552 : ระบบออนไลน์)

3.3 ภาษา ซึ่งภาษาราชการที่ใช้ในจังหวัดเชียงใหม่ใช้ภาษาไทยเป็นหลัก และมีภาษาท้องถิ่น หรือ ภาษาคำเมือง ใช้กันในชาวเชียงใหม่

3.4 ศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 91.80 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 5.60 ศาสนาอิสลามร้อยละ 1.17 ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูและลัทธิร้อยละ 0.02 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.14

3.5 การศึกษาของประชากร จังหวัดเชียงใหม่รับรองระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยมีสถานศึกษาทั้งสิ้น 1,146 แห่ง ประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษา 10 แห่ง อาชีวศึกษา 8 แห่ง โรงเรียนนานาชาติ 8 แห่ง สถาบันการศึกษาเอกชน 140 แห่ง สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน 893 แห่ง และอื่น ๆ

4. ลักษณะการปกครองของจังหวัดเชียงใหม่

การแบ่งเขตการปกครองของเชียงใหม่ ได้แบ่งการปกครองเป็น 25 อำเภอ (204 ตำบล 2,066 หมู่บ้าน) (สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, 2552 : ระบบออนไลน์) และมีหน่วยงานของภาครัฐที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ดังนี้

- 1) หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง จำนวน 166 หน่วยงาน
- 2) หน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค จำนวน 32 หน่วยงาน
- 3) หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

3.1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง

3.2) เทศบาลนคร จำนวน 1 แห่ง

3.3) เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง

3.4) เทศบาลตำบล จำนวน 41 แห่ง

3.5) องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 167 แห่ง

5. ประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีกลิ่นอายที่มีประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างดังนี้

เมื่อกล่าวถึงงานเทศกาลหรือประเพณีของจังหวัดเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรม ล้านนาประเภท หัตถกรรมเครื่องเงิน เกือบทุกเทศกาลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากเทศกาลส่วนใหญ่เกี่ยวกับศาสนา และชีวิตความเป็นอยู่ จะเห็นได้ว่า ข้าวของเครื่องใช้ที่ทำจากเงิน เช่น สลุง ชั้น ปิ่นปักผม ผอบ เข็มขัด ต่างหู สร้อยคอ สร้อยแขน แหวน เป็นต้น ซึ่งประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ดังกล่าวมีดังนี้

5.1 ประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่เมืองนั้น มณี พะยอมยงค์ (อ้างในถนนอม จันทรทัตะเถรี, 2552 : 10) ได้กล่าวถึงประเพณีนี้ว่า เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนจุลศักราช (สามารถหา จุลศักราชจาก พ.ศ. ปัจจุบัน - 1181) ซึ่งล้านนาได้รับการเผยแพร่จากประเทศพม่า ประกอบไปด้วย พิธีกรรมนับตั้งแต่ วันที่ 13 เมษายน เป็นวันสังขานต์ล่อง วันนี้ชาวล้านนาส่วนใหญ่จะจุดประทัดไล่เสนียดจัญไร และทำความสะอาดบ้านเรือน ในวันที่ 14 เมษายนวันนี้เป็นวันเนา ให้งดการพุดจา และการกระทำที่ไม่เป็นมงคล และวันนี้ถือเป็นวันคาที่จะเตรียมข้าวของเพื่อใช้ทำบุญในวันที่ 15 เมษายน คือวันพญาวัน ชาวบ้านจะไปทานจัดข้าวหรือทำบุญที่วัด แก่ญาติพี่น้องที่ล่องลับไปแล้ว ในช่วงเช้าของวันนี้ผู้สูงอายุจะเดินทางมายังวัดและมีสลุงเงิน ถือว่าเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้เมื่อต้องมา ทำบุญที่วัด เพราะสลุงจัดว่าเป็นภาชนะที่ใส่ดอกไม้ อาหาร ข้าวเหนียว ซึ่งถือเป็นประเพณีที่ปฏิบัติ กันมา

ในช่วงบ่ายจะเป็นพิธีดำหัว ซึ่งเป็นประเพณีที่ชาวล้านนาปฏิบัติกับมา โคจัดจัดพาน และขันเงิน โดยจัดข้าวของเครื่องใช้ ดอกไม้ ธูปเทียน ข้าวตอก กล้วย อ้อย หมาก พลุ เมียง นุหรี เสื้อผ้า ถางเกง ผ้าซิ่น ผ้าขนหนู หรืออาจเป็นเงินหรือทองจัดไว้ในพาน ส่วนน้ำขมิ้นส้มป่อย ก็จัดเตรียมไว้ในขันเล็ก ๆ จากนั้นจึงนำของทั้งหมดไปดำหัวแก่ผู้ใหญ่ที่ตนเองนับถือ

จะเห็นได้ว่าในช่วงประเพณีสงกรานต์ งานหัตถกรรมเครื่องเงิน จะปรากฏในเทศกาล นี้ คือ พาน ชั้น สลุง ล้วนเป็นสะท้อนถึงวิถีชีวิตของชาวล้านนาที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรมสาขานี้ แม้ว่าเวลาจะล่วงผ่านไป แต่ค่านิยมและความผูกพันในการใช้สิ่งของดังกล่าวยังคงอยู่

6. เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่

รายได้ส่วนใหญ่ของจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นอยู่กับสาขาพืชผล ปศุสัตว์ และป่าไม้ รองลงมา ได้แก่ การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน ซึ่งแจกแจงข้อมูลจากข้อมูลเศรษฐกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2551 ปรับปรุงข้อมูล วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 จากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด GPP (ปี 2550) เป็นเงิน 112,221 ล้านบาท (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่, 2552 : 1) ดังนี้

- 1) การขายส่ง ขายปลีก ซ่อมแซมยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน ร้อยละ 15.05
- 2) เกษตรกรรม การล่าสัตว์และป่าไม้ ร้อยละ 16.35
- 3) โรงแรมและภัตตาคาร ร้อยละ 10.93
- 4) การผลิตอุตสาหกรรม ร้อยละ 9.51
- 5) การศึกษา ร้อยละ 10.18
- 6) การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม ร้อยละ 7.23
- 7) อสังหาริมทรัพย์ ร้อยละ 3.94
- 8) การบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันประเทศ ร้อยละ 7.23
- 9) อื่น ๆ ร้อยละ 19.58

7. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอสันทรายเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอนี้ได้มาจากหน่วยงานของภาครัฐ คือ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสันทราย (2547 : ระบบออนไลน์) ที่ระบุข้อมูลให้ผู้วิจัยเข้าใจในข้อมูลเบื้องต้น ดังนี้

7.1 ประวัติอำเภอสันทราย

บริเวณที่ตั้งที่ว่าอำเภอสันทรายมีลักษณะเป็นเนินทราย เนื่องจากแม่น้ำปิงกับแม่น้ำแม่กาไหลมาบรรจบกัน และนำทรายมาทับถมบริเวณนี้ทุกปี จนเป็นเนินทรายขนาดใหญ่ ดังนั้นเมื่อทางราชการได้กำหนดพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นอำเภอ จึงตั้งชื่อว่า อำเภอสันทราย เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2440

7.2 ที่ตั้ง อำเภอสันทรายตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ ที่ว่าการอำเภอสันทราย ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลสันทรายหลวง จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 624 ตารางกิโลเมตร สูงจากระดับน้ำทะเล 1,027 ฟุต

7.3 สถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอสันทราย ได้แก่

7.3.1 พิพิธภัณฑ์ร่องน้ำเม็ง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองแห้ง

7.3.2 วัดข้าวแทนหลวง หมู่ที่ 3 ตำบลสันทรายหลวง สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2115 โบราณวัตถุที่เก่าแก่คือ พระเจดีย์องค์ใหญ่ พระพุทธรูป พระประธานในวิหาร ขนาดหน้าตัก 3.99 เมตรนามว่า “ พระพุทธมหาวุฑโร ”

7.3.3 วัดพระแท่นผาหลวง หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่ สันนิษฐานว่า สถานที่แห่งนี้ ได้รับการบูรณะเป็นวัดขึ้นใหม่ในสมัยพระเจ้ากือนา เพราะปรากฏจารึกของพระนามของพระเจ้ากือนา

ติดไว้ที่รั้วเหล็กกรอบรอบศิลา และวิหารเก่าแก่ พระพุทธรูป พระปางประธานในวิหาร มีพิธีสงฆ์
พระธาตุเจดีย์ กลางเดือน 4

7.3.4 วัดพระธาตุจอมกิตติ หมู่ที่ 9 ตำบลแม่แฝก มีโบราณวัตถุคือ พระเจดีย์ฐานกว้าง
3 เมตร สูง 6 เมตร สร้างเมื่อใดไม่ปรากฏ

7.3.5 วัดพระบาทตึนบก หมู่ที่ 6 ตำบลหนองแห้ง โบราณวัตถุ ได้แก่ รอยพระแท่น
ศิลาบรรจุในองค์พระเจดีย์ มีขนาดกว้าง 4 เมตร สูง 7.5 เมตร มีประเพณีสงฆ์ในกลางเดือน 6

7.3.6 ชลประทานแม่แฝก หมู่ที่ 6 ตำบลแม่แฝก

7.3.7 อ่างเก็บน้ำห้วยใจ (เขื่อนดิน) หมู่ที่ 6 ตำบลป่าไผ่

7.3.8 อ่างเก็บน้ำห้วยฮัก (เขื่อนดิน) หมู่ที่ 9 ตำบล หนองแห้ง

7.3.9 อ่างเก็บน้ำห้วยเกียง (เขื่อนดิน) หมู่ที่ 9 ตำบล ป่าไผ่

7.2 การแบ่งเขตปกครองอำเภอสันทราย ได้แบ่งการปกครองแบบส่วนภูมิภาค
มี 12 ตำบล 117 หมู่บ้าน และ การปกครองส่วนท้องถิ่นมีเทศบาลตำบลจำนวน 12 แห่ง ยกเว้นตำบล
แม่ใจใช้ชื่อว่า เทศบาลเมืองแม่ใจ

7.2 สถานศึกษาในอำเภอสันทราย มีโรงเรียนประจำอำเภอ คือ โรงเรียนสันทรายวิทยาคม
และมีมหาวิทยาลัยแม่ใจเป็นมหาวิทยาลัยชุมชนของอำเภอสันทราย

7.3 อาชีพของประชาชนในอำเภอสันทราย ประชาชนส่วนใหญ่ของอำเภอสันทราย
มีอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากพื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตชลประทานแม่แฝก และชลประทานแม่แกว
ส่วนที่เหลือประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และประกอบอาชีพอิสระ เช่น
ตัดเย็บเสื้อผ้า เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

8 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอเมืองเชียงใหม่ ถือเป็นเขตที่มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านวัฒนธรรมและ
เทคโนโลยีมากที่สุดเนื่องจากเป็นศูนย์กลางของทั้งหมด ทั้งการบริหารการปกครอง และ
เป็นแหล่งเศรษฐกิจของเชียงใหม่ (สารานุกรมวิกิพีเดีย, 2553 : ระบบออนไลน์)

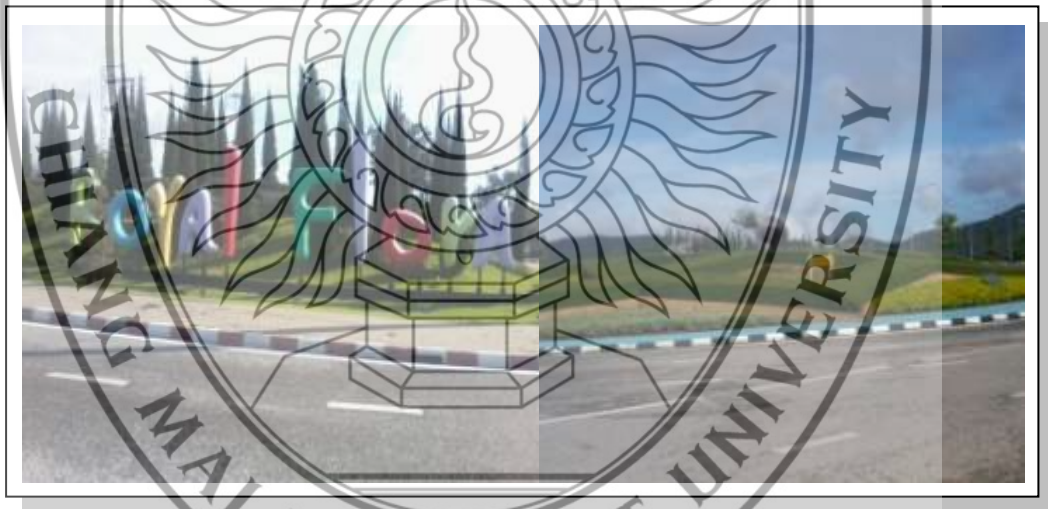
8.1 ที่ตั้ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อกับ
อำเภอและจังหวัดใกล้เคียง โดยทางทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอแม่ริม ทิศตะวันออก ติดต่อกับ
อำเภอสันทรายและอำเภอสันกำแพง ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสารภีและอำเภอหางดง และ
ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอหางดง

8.2 การแบ่งเขตการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น 16 ตำบล 78 หมู่บ้าน และแบ่งเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 11 เขต เป็นการปกครองแบบเทศบาลเมืองจำนวน 1 แห่ง เทศบาลตำบลจำนวน 8 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 แห่ง

8.3 สถานศึกษา อำเภอเมืองเชียงใหม่เป็นแหล่งรวบรวมสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีชื่อเสียง ทั้งในระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา และโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งสะสม ค้นคว้า วิจัยและถ่ายทอดความรู้ มากที่สุดเมื่อเทียบกับอำเภออื่น ๆ

8.4 อาชีพของประชาชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจและการบริการ ค้าขาย และรับจ้างอาชีพเสริมคือเกษตรกรรม

8.5 แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองเชียงใหม่ เนื่องจากในจังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองพุทธ วัดวาอารามที่สร้างขึ้น ล้วนเป็นสิ่งที่ยืนยันในความศรัทธาของชาวล้านนา วัดที่สำคัญในอำเภอเมือง ได้แก่ วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร วัดสวนดอก (พระอารามหลวง) วัดเจ็ดยอด วัดเจ็ดยอด วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร และวัดอุโมงค์ เป็นต้น ส่วนสถานที่อื่น ๆ ได้แก่ เสาหลักเมือง พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์ สวนสัตว์เชียงใหม่ กาดหลวง น้ำตกห้วยแก้ว น้ำตกมณฑาธาร หรือน้ำตกสันป่าเย้ สวนราชพฤกษ์ (พืชสวนโลก) คอยบูน ถนนคนเดิน เป็นต้น

ภาพที่ 4.1 สวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์

9. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอสันกำแพงเป็นอำเภอหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น บ้านบ่อสร้าง ซึ่งเป็นแหล่งรวมหัตถกรรมการทำร่มกระดาษสา เป็นต้น นอกจากนี้อำเภอสันกำแพงยังเป็นอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุดของจังหวัดเชียงใหม่ด้วย (สารานุกรมวิกิพีเดีย,2553 : ระบบออนไลน์)

9.1 ที่ตั้ง อำเภอสันกำแพงตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอดอยสะเก็ดและอำเภอสันทราย ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอแม่อน ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอแม่อน และอำเภอบ้านธิ (จังหวัดลำพูน) และทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสารภีและอำเภอเมืองเชียงใหม่

9.2 การแบ่งเขตในการปกครอง อำเภอสันกำแพงแบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเทศบาลตำบลจำนวน 5 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 5 แห่ง ส่วนการปกครองส่วนภูมิภาคแบ่งการปกครองเป็น 10 ตำบล 100 หมู่บ้าน

9.3 อาชีพของประชาชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม หัตถกรรม การประมง และพาณิชย์กรรม มีการประกอบอาชีพเสริมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา การทำร่ม การแกะสลัก เครื่องเงิน ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องปั้นดินเผา และอัญมณี

9.4 สถานศึกษา มีโรงเรียนประจำอำเภอ คือ โรงเรียนสันกำแพง

9.5 สถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอสันกำแพงได้แก่

9.5.1 ถ้ำเมืองออน

9.5.2 บ้านบ่อสร้าง

9.5.3 น้ำพุร้อนสันกำแพง

9.5.4 กาดดารา

9.5.5 บ้านจ้างนิก

9.5.6 เวียงท่ากาน

9.5.7 อุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้

9.5.8 รุ่งอรุณน้ำพุร้อน

ภาพที่ 4.2 น้ำพุร้อนสันกำแพง

10. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอหางดงเป็นอำเภอที่มีความเจริญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปจากอำเภอเมืองเชียงใหม่ เนื่องจากมีความพร้อมในด้านอสังหาริมทรัพย์ บ้านจัดสรร โรงแรม รีสอร์ท ธุรกิจค้าปลีก ห้างสรรพสินค้าจำนวนมาก ข้อมูลที่ได้รวบรวมของอำเภอหางดง(สำนักงานเกษตรอำเภอหางดง,ม.ป.ป.:ระบบออนไลน์) มีดังนี้

10.1 ประวัติอำเภอหางดง แต่เดิมมีชื่อคือ “แขวงแม่ท่าช้าง” ขึ้นตรงต่อเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ มีสภาพท้องที่เป็นป่ากร้าง ผู้คนปลูกบ้านเรือนอาศัยอยู่เพียงเล็กน้อย มีลำน้ำแม่ท่าช้างไหลผ่าน ในปี พ.ศ.2444 ทางราชการได้จัดเป็นแขวงเรียกว่า แขวงท่าช้าง ที่ทำการแขวงตั้งอยู่ที่บ้านกำแพงงาม คือ บริเวณที่ตั้งที่ว่าการอำเภอหางดงปัจจุบัน ต่อมาปี พ.ศ. 2481 ถูกยุบเป็นกิ่งอำเภอหางดงขึ้นตรงกับอำเภอเมืองเชียงใหม่ ต่อมา พ.ศ. 2490 ทางราชการได้ยกฐานะเป็นอำเภอหางดงจนถึงปัจจุบัน

10.2 ที่ตั้ง อำเภอหางดงอยู่ห่างจากที่ตั้งของจังหวัดเชียงใหม่ ไปทางทิศใต้ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ 277.136 ตร.กม.หรือประมาณ 188,750 ไร่

10.3 อาชีพของชาวหางดง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร พาณิชยกรรม และหัตถกรรม มีอาชีพเสริมคือ การท่องเที่ยว การให้บริการต่างๆ และรับจ้างทั่วไป

10.4 การแบ่งเขตในการปกครอง ออกเป็น 11 ตำบล 113 หมู่บ้านซึ่งจะประกอบไปด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 12 แห่ง คือ เทศบาลตำบล จำนวน 5 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 7 แห่ง

10.5 แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอหางดง ได้แก่

10.5.1 โครงการหลวงห้วยผักไผ่ (ทุ่งเริง)

10.5.2 บ้าน ๑๐๐ อัน ๑,๐๐๐ อย่าง (บ้านร้อยอันพันอย่าง)

10.5.3 บ้านถวาย

10.5.4 วัดต้นแก้ว (วัดอินทราวาส)

10.5.5 กาดฝรั่ง

10.5.6 หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาเหมืองกุง

10.5.7 อุทยานแห่งชาติออบขาน

10.5.8 พระธาตุคอกยี่ถ้ำ

10.5.9 เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

10.5.10 บ้านพ่อครูคำ กาไว

ภาพที่ 4.3 วัดดั้นเกว้น (วัดอินทราวาส)

ภาพที่ 4.4 เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี